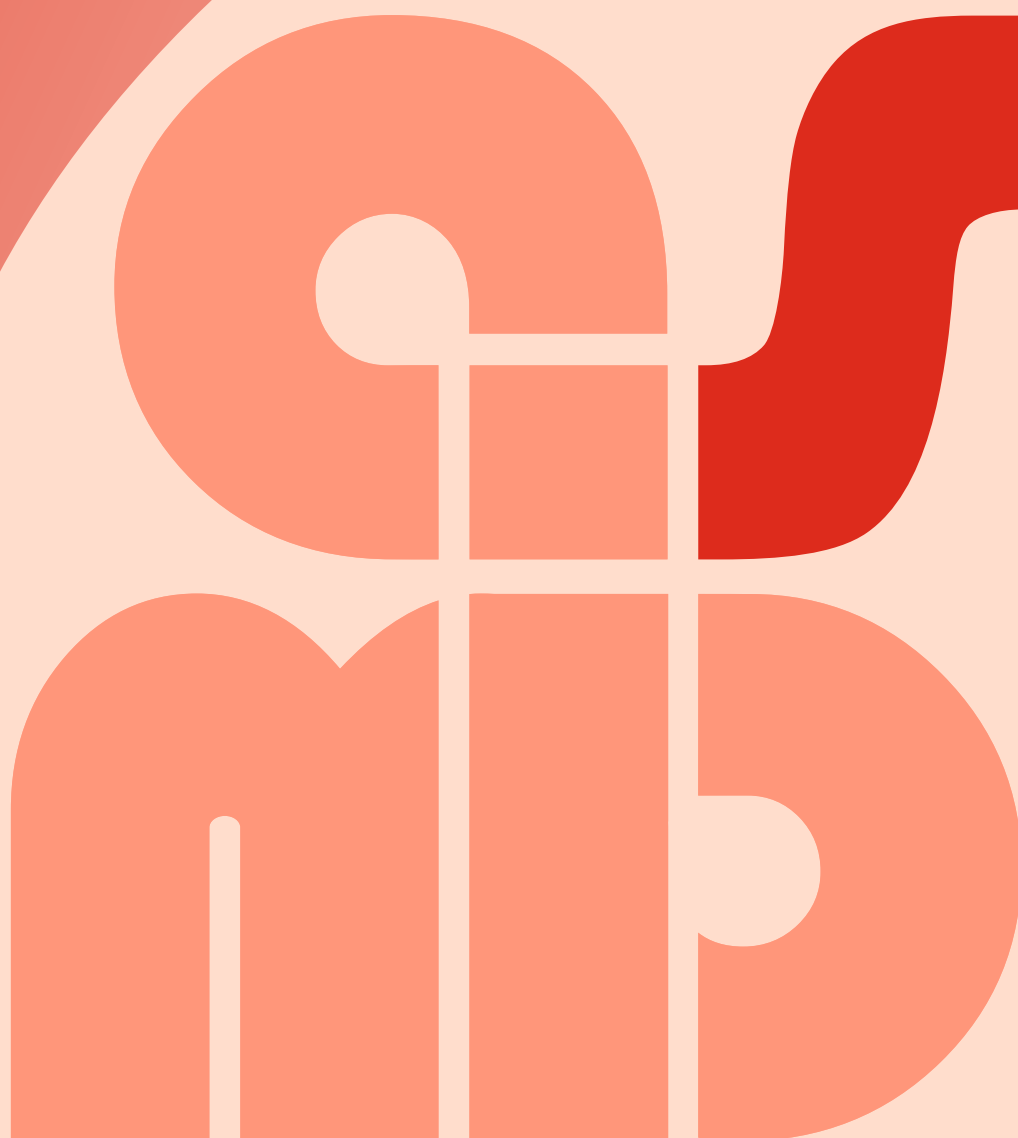

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

8 $\frac{3}{2020}$

ЗМІСТ

- 8 Артюх Тетяна, Григоренко Інна**
ОЦІНКА МИТНИХ РИЗИКІВ ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ХОЛОДИЛЬНИКІВ
ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФІЛІВ РИЗИКУ НА НИХ
- 14 Авксентюк Борис**
ТЕПЛОТДАЧА ПРИ ГЕТЕРОГЕННОМ КИПЕННІ ГЕЛІЯ 1
- 22 Бабчинська Олена**
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУВАННЯ
В ЕКОЛОГІЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ
- 25 Білоус Ірина, Грушко Жанна**
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФОРМ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
- 29 Богацька Наталія**
БЕЗРОБІТТЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РИНКУ ПРАЦІ
- 32 Бондар Анна**
РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ФУТБОЛІСТІВ В ЗВО
- 35 Бондар Наталія, Швець Галина**
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ
СФЕРИ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
- 40 Бондаренко Валерій, Коновал Вікторія**
РОЛЬ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
- 46 Бондарчук Людмила, Горшков Максим**
ВИКОРИСТАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
- 50 Даценко Ганна, Майстер Людмила**
ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙНИХ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМНІ
АСПЕКТИ
- 53 Давидюк Людмила**
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ІНДІЇ
- 57 Гавенко Михайло**
МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ВІННИЧЧИНИ
- 60 Говорко Оксана**
ЯКІСНА ОСВІТА – ДЕТЕРМІНАНТА ПРИРОСТУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ КРАЇНИ
- 66 Гарбар Жанна, Гарбар Віктор**
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС
ПІДПРИЄМСТВ
- 69 Гладій Ірина, Дзюба Оксана, Яковишина Надія**
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ
ПРАЦІ
- 72 Головчук Юлія, Пчелянська Галина, Середницька Людмила**
МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ОСНОВА РОЗРОБКИ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ
ПІДПРИЄМСТВА
- 75 Гук Ольга**
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИСВОЄННЯ ТОВАРУ КЛАСИФІКАЦІЙНОГО КОДУ
- 77 Чехівська Юлія**
ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- 80 Чорна Наталія**
КЛАСТЕРНІ СТРУКТУРИ В СІЛЬСЬКОМУ ЗЕЛЕНОМУ ТУРИЗМІ
- 83 Чугу Світлана, Чугу Євгенія**
КОМБІНОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
- 87 Іванченко Галина**
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИГОРАННЯ
ПРАЦІВНИКІВ

Бондар Анна

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ФУТБОЛІСТІВ В ЗВО

Анотація

У статті розглядаються сучасні підходи до розвитку та вдосконалення координаційних здібностей спортсменів різного віку у футболі. Основна позиція у розвитку цих здібностей футболістів – тісна взаємодія з основними фізичними якостями, а також з різними аспектами підготовленості (технічною, тактичною, психологічною). Потрібно всебічно удосконалювати фізичну підготовку, яка буде сприяти накопиченню запасу рухових навичок, на основі яких розвивається здатність до освоєння і варіативного застосування техніки гри у футболі. Виявлено найбільш значні координаційні здібності футболістів, такі як: перебудова та адаптація рухових дій; кінестетична диференціація рухів; просторова орієнтація, почуття ритму; швидкість реагування та рівновага. Одним з найефективніших методів вдосконалення координаційних здібностей в процесі тренувальної гри є дія на гравців різних подразників: фактор чужого поля, складна траєкторія польоту м'яча, погане освітлення, невчасний початок гри, неправильні відносини всередині команди тощо. Усі рухи гравців мають бути відпрацьовані до автоматизму, що допоможе їм впоратися з усіма подразниками, які впливають на них під час гри. Ці здібності спортсмена багато в чому визначаються його руховим досвідом. Чим вище кількість, освоєних складних навичок, тим вище ймовірність швидкого і ефективного вирішення виниклого рухового завдання. Постійне оновлення рухового досвіду є однією з умов вдосконалення координаційних здібностей. У наш час існує велика кількість публікацій, які відображають динаміку розвитку навичок координації людини. Однак більшість основних досліджень було проведено на дітях шкільного віку. Ми не знайшли жодних систематичних даних про динаміку розвитку певних специфічних навичок координації серед футбольних студентів.

Ключові слова: координаційні здібності, студенти, футбол.

Bondar Anna

DEVELOPMENT OF COORDINATION SKILLS IN FOOTBALL PLAYERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Annotation

The article considers modern approaches to the development and improvement of coordination skills of athletes of different ages in football. The main position in the development of these abilities of football players is close interaction with the basic physical qualities, as well as with various aspects of training (technical, tactical, psychological). It is necessary to comprehensively improve physical training, which will contribute to the accumulation of motor skills, on the basis of which develops the ability to master and vary the application of football techniques. The most significant coordination abilities of football players are revealed, such as: reorganization and adaptation of motor actions; kinesthetic differentiation of movements; spatial orientation, sense of rhythm; response speed and balance. One of the most effective methods of improving coordination skills during the training game is the action of various stimuli on players: a foreign field factor, a difficult trajectory of the ball, poor lighting, untimely start of the game, improper relationships within the team and more. All movements of players must be worked out to automatism, which will help them cope with all the stimuli that affect them during the game. These abilities of the athlete are largely determined by his motor experience. The higher the number of mastered complex skills, the higher the probability of quick and effective solution of the resulting motor task. Constant updating of motor experience is one of the conditions for improving coordination skills. Nowadays, there are a large number of publications that reflect the dynamics of human coordination skills. However, most of the main research was conducted on school-age children. We did not find any systematic data on the dynamics of the development of certain specific coordination skills among football students.

Keywords: coordination abilities, students, football.

1. Постановка проблеми

Різні аспекти здоров'я молодого покоління є однією з глобальних проблем сучасності [1, с. 24]. Процес фізичного виховання студентської молоді відіграє важливу роль у формуванні гармонійно розвиненої та конкурентоспроможної особистості [7, с. 226].

Системний розвиток сфери фізичної культури і спорту в Україні визначають значимість постійного пошуку нових методик навчання та засобів [5, с. 85]. Наприклад, у непрофільних закладах вищої освіти студенти I–II курсів займаються фізичною культурою на заняттях згідно з робочою програмою з фізичного виховання два рази на тиждень. Як варіант, замість цього, їм пропонується займатися певним видом спорту у спортивній секції під керівництвом тренерів-викладачів. Найпопулярнішим видом спорту вважається – футбол.

Досягнення високих спортивних результатів в умовах зростаючої конкуренції на змаганнях з футболу серед закладів вищої освіти, вимагає постійного удосконалення техніко-тактичної майстерності студентів. Одним з найбільш перспективних напрямків техніко-тактичної підготовки спортсменів являється удосконалення координаційних здібностей (КЗ).

2. Виклад основного матеріалу дослідження

Вивчаючи літературні джерела ми виявили, що погляди фахівців на тему значення КЗ у футболі не збігаються. Однак у всіх випадках підкреслюється значення декількох КЗ: здатності до перебудови і пристосування рухових дій; здатності до кінестетичного диференціювання рухів; здатність до просторової орієнтації, почуття ритму; здатності до узгодження, швидкості реагування і рівноваги.

В. В. Ніколаєнко у своїй монографії розкриває особливості побудови системи багаторічної підготовки юних футболістів, де пропонує шляхи удосконалення КЗ [6, с. 336]. І. Ю. Горська, А.А. Терещенко та Е.Н. Мироненко розробили посібник що містить рекомендовані приклади вправ для розвитку координаційних здібностей у студентів, що займаються у спортивній секції з футболу, а також практичні рекомендації щодо застосування вправ [4, с. 36].

У своїх дослідженнях З. Вітковські та В. Лях на підставі зібраного матеріалу по темі динаміки розвитку різних КЗ у футболістів та відомостей про сенситивні періоди в їх розвитку, провели дослідження та сформувавши рекомендації щодо їх вдосконалення в практиці спортивного тренування. Ними було встановлено, що найбільш сприятливим періодом для розвитку КЗ у футболістів є вік з 6 до 13 років, а наступним «по сенситивності» – з 14 до 16 років. Поліпшити КЗ на більш пізніх етапах онтогенезу вдається з великими труднощами і на це потрібно більш тривалий час. Однак і після 16 років і навіть на етапі вищої спортивної майстерності можливо подальше підвищення рівня КЗ, особливо якщо для цієї мети використовувати спеціальні засоби і методи координаційного тренування. Такі тренування ними рекомендовано проводити систематично в підготовчому, змагальному і перехідному періодах в кожному мікроциклі. Тривалість тренувань на розвиток координаційних якостей в одному занятті повинна бути від 15 до 45 хв, якщо більше ніж 45 хв, то це не супроводжується подальшим позитивним ефектом [2, с. 34-36].

Такі автори, як О. А. Горбачова та Д. А. Харлашин, для розвитку КЗ пропонують використовувати різноманітні вправи, з яких спортсмен виходив з несподіваної ситуації, що склалася за допомогою кмітливих, швидких і ефективних дій. Всебічно удосконаливати фізичну підготовку, яка буде сприяти накопиченню запасу рухових навичок (загальних КЗ), на основі яких розвивається здатність до освоєння і варіативного застосування техніки гри у футболі. В процесі тренувальної гри на спортсменів повинні діяти певні подразники: фактор чужого поля, складна траєкторія польоту м'яча, погане освітлення, початок матчів невчасно, некоректні відносини всередині команди і ін. Відпрацьовані до автоматизму КЗ, допомагали впоратися з усіма подразниками, що діють на футболістів під час гри, і робили гру спортсменів результативною і видовишною. Вони вважають, що КЗ спортсмена багато в чому визначаються його руховим досвідом. Чим вище кількість, складність освоєних навичок, тим вище ймовірність швидкого і ефективного вирішення виниклого рухового завдання. Тому постійне поповнення рухового досвіду – одна з умов вдосконалення КЗ [3, с. 158-162].

3. Висновки

Проведений нами аналіз науково-методичної літератури виявив найбільш значимі координаційні здібності у футболістів, такі як: перебудова та пристосування рухових дій; кінестетичне диференціювання рухів; просторова орієнтація, почуття ритму; швидкість реагування і рівноваги. Визначено, що одним из найбільш ефективних методів удосконалення координаційних здібностей в процесі тренувальної гри є дія на футболістів різних подразників. Відпрацьовані до автоматизму координаційних здібностей, допомагають впоратися з усіма подразниками, що діють на футболістів під час гри. Однак більшість фундаментальних досліджень виконано на дітях шкільного віку. Ми не знайшли жодних систематичних даних про динаміку розвитку певних специфічних навичок координації серед футбольних студентів.

Список використаних джерел та літератури

- [1] Василькевич С. С. Особливості занять з фізичного виховання у студентів спеціальних медичних груп у закладах вищої освіти / С. С. Василькевич, І. В. Рогаль // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) – 2019. – № 7 (115) 19 – С. 24-27.
- [2] Вітковски З. Развитие координационных способностей у футболистов 11–19 лет / З. Вітковски, В. Лях // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2008. – № 6. – С. 34-36.
- [3] Горбачева О. А. Специальная подготовка футболистов 15-16 лет по совершенствованию координационных способностей. / О. А. Горбачева, Д. А. Харлашин // Межрегиональная общественная организация академия безопасности и выживания (Орел). – 2018 – 1-1 (17) – С. 158-162.
- [4] Горская И. Ю. Координационная подготовка студентов, занимающихся в секции "футбол". / И. Ю. Горская, А. А. Терещенко, Е. Н. Мироненко. – Омский государственный университет путей сообщения, 2019. – 36 с.
- [5] Гринчук А. А. Удосконалення техніко-тактичної майстерності у студентів-баскетболістів у вищих навчальних закладах. / А. А. Гринчук, Ю. С. Чехівська, О. А. Гуренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2018. – Вип. 6 (100). – С. 85-89.

- [6] Николаенко В. В. Рациональная система многолетней подготовки футболистов к достижению высшего спортивного мастерства : монография. / В. В. Николаенко. – Киев, 2014. – 336 с.
- [7] Сальникова С. Динаміка показників фізичної підготовленості студентів ВНЗ під впливом занять з плавання, легкої атлетики та боксу. / Світлана Сальникова, Олександр Гуренко, Микола Пуздимір // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. / гол. ред. В. М. Костюкевич. – Вінниця-Житомир, 2017. – № 4. – С. 226-231.

References

- [1] Vas'kevych S. S. Osoblyvosti zanyat' z fizychnoho vykhovannya u studentiv spetsial'nykh medychnykh hrup u zakladakh vyshchoyi osvity (Features of physical education classes for students of special medical groups in higher education institutions) / S. S. Vas'kevych, I. V. Rohal' // Naukovyy chasopys [Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova]. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport). – 2019. – № 7 (115) 19 – P. 24-27.
- [2] Vitkovski Z. Razvitiye koordinatsionnykh sposobnostey u futbolistov 11–19 let (The development of coordination abilities among football players aged 11-19) / Z. Vitkovski , V. Lyakh // Fizicheskaya kul'tura: vospitaniye, obrazovaniye, trenirovka. – 2008. – № 6. – P. 34-36.
- [3] Gorbacheva O. A. Spetsial'naya podgotovka futbolistov 15-16 let po sovershenstvovaniyu koordinatsionnykh sposobnostey (Special training for football players aged 15-16 to improve coordination abilities) / O. A. Gorbacheva, D. A. Kharlashin// Mezhhregional'naya obshchestvennaya organizatsiya akademiya bezopasnosti i vyzhivaniya (Orel). –2018 – 1-1 (17) – P. 158-162.
- [4] Gorskaya I. YU. Koordinatsionnaya podgotovka studentov, zanimayushchikhsya v seksii "futbol" (Coordination training of students involved in the football section) / I. YU. Gorskaya, A. A. Tereshchenko, Ye. N. Mironenko. – Omskiy gosudarstvennyy universitet putey soobshcheniya, 2019. – 36 p.
- [5] Hrynychuk A. A. Udoskonalennya tekhniko-taktychnoyi maysternosti u studentiv-basketbolistiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh (Improving technical and tactical skills of basketball students in higher education) / A. A Hrynychuk, YU. S. Chekhiv's'ka, O. A Hurenko // Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport): zb. nauk. prats'. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. – 2018. – Vyp. 6 (100). – P. 85-89.
- [6] Nikolayenko V. V. Ratsional'naya sistema mnogoletney podgotovki futbolistov k dostizheniyu vysshego sportivnogo masterstva: monografiya (A rational system of many years of training football players to achieve superior sportsmanship: a monograph) / V. V. Nikolayenko. – Kiyev, 2014. – 336 p.
- [7] Sal'nykova S. Dynamika pokaznykiv fizychnoyi pidhotovlenosti studentiv VNZ pid vplyvom zanyat' z plavannya, lehkoyi atletyky ta boksu (Dynamics of indicators of physical fitness of university students under the influence of swimming, athletics and boxing) / Svitlana Sal'nykova, Oleksandr Hurenko, Mykola Puzdymir // Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi: zb. nauk. prats'. / hol. red. V. M. Kostyukevych. – Vinnytsya-Zhytomyr, 2017. – № 4. – P. 226-231.

Bondar Anna - Candidate of Physical Training and Sport, lecturer of department Physical Training and Sport, Vinnytsia Trade and Economic Institute of KSTU, st. Soborna, 87, Vinnitsa, Vinnytsia region, 21050, Ukraine. *e-mail:* grinchukanna366@gmail.com. *Where and when she graduated:* National University of Ukraine on Physical Education and Sport, 2012. *Professional orientation or specialization:* physical education. *The most relevant publication outputs:* 1. Bondar A. A. Komp'yuterni tekhnolohiyi trenuvannya u basketboli. Naukovyy chasopys (Computer technology training in basketball) / A. A Bondar, V. V. Il'chyshyna // [Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova]. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport). – 2019. – Vyp. 6 (114)19. – P. 46-49.; 2. Bondar A. A. Suchasni pidkhody do udoskonalennya taktyky hry u futbol u studentiv ZVO (Modern approaches to improving the tactics of playing football in students of higher education institutions) / A. A. Bondar, V. V. Il'chyshyna // Naukovyy chasopys [Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova]. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport). – 2019. – №9(118)19. – P. 37-40.